

Toezichtkader 2009

primair onderwijs
voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Werkwijze	9
Risicoanalyse	10
Onderzoek kwaliteit van het onderwijs	10
Toezicht op wet- en regelgeving en financiële continuïteit	10
Oordelen inspectie	11
Aangepast toezicht (zeer) zwakke kwaliteit: de werkwijze	11
Wanneer de school niet (tijdig) verbetert	12
(Zeer) zwakke scholen: de beslisregels	12
Primair onderwijs (po)	13
Basisonderwijs (bo)	13
Speciaal basisonderwijs (sbo)	13
Voortgezet onderwijs (vo)	13
Voortgezet onderwijs (vo)	13
Praktijkonderwijs	14
3. De inhoud van het toezicht	15
Wat beoordelen wij in het kwaliteitsonderzoek	15
Pas toe of leg uit	15
Kernkaders primair en voortgezet onderwijs	16
Kernkader primair onderwijs	16
Kernkader voortgezet onderwijs	20
4. Andere vormen van inspectieonderzoek	23
Themaonderzoek	23
Onderzoek voor het Onderwijsverslag	23
Vierjaarlijks bezoek	24
Contactadressen	27
Colofon	28

Voorwoord

Als Inspectie van het Onderwijs zien wij er op toe dat alle leerlingen onderwijs krijgen van voldoende kwaliteit. Wij houden toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, controleren of scholen/besturen zich houden aan de wet- en regelgeving en zien toe op de boekhouding. Over hoe wij dat doen in het primair en voortgezet onderwijs gaat deze brochure.

Wij maken gebruik van een toezichtkader. Er staat in hoe wij werken, wat wij precies beoordelen en wanneer het onderwijs van voldoende kwaliteit is. Scholen/besturen weten zo wat ze van ons kunnen verwachten. Het toezichtkader is ontwikkeld in nauwe samenspraak met vertegenwoordigers uit het onderwijsveld.

Met deze brochure geven wij duidelijkheid over wat wij doen en hoe wij dat doen. Wij willen transparant zijn en aanspreekbaar op wat wij doen.

Mevrouw drs. A.S. Roeters
Inspecteur-generaal van het Onderwijs
Utrecht, september 2009

1. Inleiding

Als inspectie hebben wij onlangs een nieuw toezichtkader vastgesteld. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft dit kader goedgekeurd en naar de Tweede Kamer gestuurd.

Dit toezichtkader 2009 vervangt de toezichtkaders voor het primair onderwijs uit 2005 en het voortgezet onderwijs uit 2006. Een belangrijke wijziging is dat wij risicogericht werken. Scholen met risico's krijgen meer toezicht en scholen zonder risico's minder. Daardoor wordt ons toezicht maatwerk.

Een andere grote verandering is dat wij nu het bestuur als eerste aanspreekpunt beschouwen en niet de schoolleider.

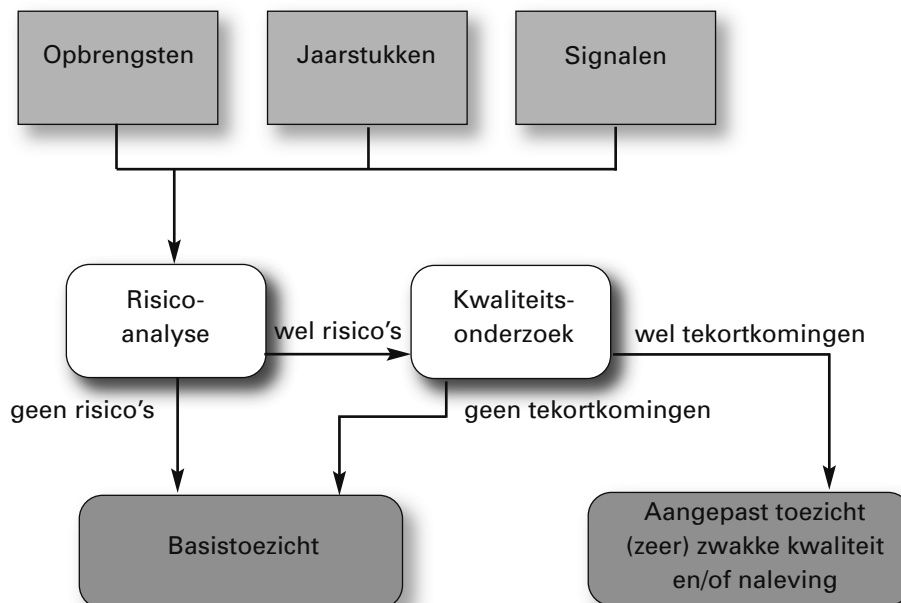
Onze werkwijze is toegelicht in hoofdstuk 2. De indicatoren waar de inspectie haar oordeel op baseert zijn ook geactualiseerd, maar minder ingrijpend dan de werkwijze. Dit is uitgelegd in hoofdstuk 3.

Deze brochure beschrijft kort het toezicht op kwaliteit in de praktijk. Zie voor meer informatie www.onderwijsinspectie.nl. Hier is onder meer de officiële versie van het toezichtkader voor primair en voortgezet onderwijs 2009 te vinden.

2. Werkwijze

Leerlingen en hun ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun school onderwijs van voldoende kwaliteit realiseert. De inspectie houdt daarom toezicht op die kwaliteit van het onderwijs. Het toezicht is risicogericht. Wij kijken ieder jaar met een risicoanalyse of er aanwijzingen zijn dat een school onvoldoende kwaliteit levert. Op basis van deze risicoanalyse en eventueel nader onderzoek bepalen wij hoeveel toezicht een school nodig heeft. Het toezicht dat een school krijgt is dus maatwerk. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs op de school, voor de financiële situatie en voor het naleven van wetten en regels. Het bestuur moet zich verantwoorden over de resultaten. Daarom spreken wij het bestuur rechtstreeks aan.

In schema ziet onze werkwijze er als volgt uit:

Risicoanalyse

De jaarlijkse risicoanalyse van een school¹ vindt gewoonlijk op een vast moment plaats wanneer de nieuwe opbrengstgegevens verwerkt zijn. In beginsel kan de inspectie de risicoanalyse echter op ieder moment uitvoeren, bijvoorbeeld bij ernstige signalen. Bij een risicoanalyse onderzoeken wij de opbrengsten, jaarstukken en signalen. De opbrengsten zijn de resultaten van de leerlingen en hun voortgang in ontwikkeling. Bij jaarstukken kan het gaan om informatie van de school over (het verloop van) personeel en leerlingen, en financiën. Bij signalen gaat het bijvoorbeeld over klachten van ouders en berichten in de media.

Als de analyse geen risico's laat zien, dan heeft de inspectie vertrouwen in de kwaliteit van het onderwijs, en kent ze een zogenoemd basistoezicht toe. Stuiten wij op mogelijke risico's, dan vragen wij over de school aanvullende informatie op. Wij kijken naar de aard en achtergrond van de vermeende risico's en maken een uitgebreidere analyse van deze en eerder verzamelde gegevens. Blijkt er uiteindelijk niets aan de hand te zijn dan geeft de inspectie alsnog basistoezicht af.

Onderzoek kwaliteit van het onderwijs

Als er sprake is van risico's voeren wij meestal ook een kwaliteitsonderzoek uit op de school. Wat wij onderzoeken hangt af van de aard en ernst van de gesignaleerde risico's. In afstemming met de school maken wij een onderzoeksrooster. Het kan gaan om documentenstudie ter plaatse, groepsobservaties, gesprekken met leerlingen, ouders, leraren en de directie. Hoe meer de school zelf beschikt over betrouwbare, eigen evaluatiegegevens of naarmate de school (mogelijke) tekortkomingen zelf al heeft gesignaleerd en onderzocht, hoe minder inspectieonderzoek nodig is. Wat wij precies onderzoeken staat in hoofdstuk 3.

Uit het kwaliteitsonderzoek kan blijken dat er toch geen tekortkomingen zijn. Dan wordt alsnog basistoezicht afgegeven. Als er wel sprake is van tekortkomingen, krijgt de school aangepast toezicht.

Toezicht op wet- en regelgeving en financiële continuïteit

Behalve op de kwaliteit van het onderwijs houden wij ook toezicht op de naleving van wet- en regelgeving door scholen en op hun financiën. Bij het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving lopen wij niet alle onderdelen van de wet na: elk jaar stellen wij opnieuw vast waar de prioriteiten liggen. Wettelijke bepalingen die vaker worden overtreden of waarvan het niet naleven een groot

¹ Voor het voortgezet onderwijs wordt het toezicht uitgevoerd op het niveau van de afzonderlijke onderwijssoorten c.q. afdelingen van een school. Het gaat dan dus om de afzonderlijke leerwegen van het vmbo, het havo, het vwo, en een school of afdeling voor praktijkonderwijs. Daar waar in deze brochure 'school' staat, kan voor het voortgezet onderwijs 'onderwijssoort' worden gelezen.

negatief effect veroorzaakt, krijgen meer prioriteit in de handhaving. In het Jaarwerkplan van de inspectie staan de prioriteiten van dat jaar. De inhoud van het toezicht op de naleving beschrijven wij niet in deze brochure.

Bij het toezicht op de financiën controleren wij steekproefsgewijs de kwaliteit van het werk van de accountant van de school. Daarnaast kunnen uit de risico-analyse risico's ten aanzien van de financiële continuïteit of rechtmatigheid naar voren komen. Ook dan voeren wij een onderzoek uit. Met het bestuur maken wij vervolgens afspraken en wanneer nodig intensiveren wij het toezicht.

Als een school de wet- en regelgeving niet naleeft, is een sanctie door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan de orde. Het meest ver- gaand is stopzetting van de bekostiging.

Oordelen inspectie

Aan het eind van een kwaliteitsonderzoek bespreken wij de bevindingen uit het onderzoek met het schoolbestuur en de schoolleiding. Na ieder kwaliteitsonderzoek maken wij een rapport op en stellen wij het toezicht vast, voor de kwaliteit van het onderwijs en/of voor naleving van wet- en regelgeving. Voordat wij een oordeel definitief vaststellen, krijgt het schoolbestuur de gelegenheid om op het conceptrapport te reageren. Als de inspectie en het bestuur het niet eens worden over de inhoud van het rapport, nemen wij de zienswijze van het bestuur op in het rapport.

Definitieve rapporten plaatsen wij in de vijfde week na vaststelling op onze website. Op de website van de inspectie is elke school in Nederland te vinden, met het toegekende toezicht, de inspectierapporten en het webadres van de school zelf.

Wanneer geen tekortkomingen zijn gevonden, krijgt een school basistoezicht. Op dat moment is geen nader onderzoek of intensivering van het toezicht nodig. Overigens betekent dit niet dat een school met basistoezicht de inspectie nooit meer ziet: elke school wordt ten minste eens in de vier jaar bezocht. Bij tekortkomingen ten aanzien van de kwaliteit, kan de school aangepast toezicht krijgen voor zwakke of zeer zwakke kwaliteit. Hoe wij bepalen of de kwaliteit van het onderwijs op een school zwak of zeer zwak is, beschrijven wij hierna.

Als een school niet voldoet aan de wet, krijgt de school aangepast toezicht voor naleving.

Aangepast toezicht (zeer) zwakke kwaliteit: de werkwijze

Het toezicht op scholen met zwakke onderwijskwaliteit is voor wat betreft de opzet hetzelfde als bij scholen met zeer zwakke kwaliteit. Maar hoe ernstiger de tekortkomingen, hoe intensiever het toezicht.

Nadat wij in een rapport hebben vastgesteld dat de kwaliteit op een school

zwak of zeer zwak is (in deze brochure verder zwakke of zeer zwakke scholen genoemd), dragen wij veelal het schoolbestuur op een plan van aanpak te maken ter verbetering van de kwaliteit. Wij toetsen het plan en leggen prestatieafspraken vast in een toezichtplan. Daarin staat wanneer de kwaliteit weer op orde moet zijn en welke (tussen)resultaten de school moet halen. Ook staat daarin wat wij beoordelen tijdens (tussentijdse) kwaliteitsonderzoeken. Het bestuur van de school moet zich committeren aan het toezichtplan. Zeer zwakke scholen worden opgenomen in het maandelijks overzicht zeer zwakke scholen op de website van de inspectie en worden aan de minister gemeld.

Op basis van voortgangsrapportages van de scholen voeren wij één of meerdere voortgangsgesprekken of tussentijdse kwaliteitsonderzoeken uit. Na uiterlijk twee jaar sluiten wij het verbetertraject af met een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering. De bevindingen van het onderzoek leggen wij vast in een nieuw rapport, waarin wij ook het nieuwe toegekende toezicht opnemen. Als een zwakke school niet verbetert, kan de school terechtkomen in het traject van zeer zwakke scholen.

Wanneer de school niet (tijdig) verbetert

Als het verbeteringstraject van een zeer zwakke school niet volgens het plan van aanpak en het toezichtplan verloopt, gaan wij in het algemeen over tot een verdere verscherping van het toezicht. Er kunnen dan diverse maatregelen volgen, zoals een gesprek tussen het schoolbestuur en de inspectieleiding of een officiële waarschuwing.

Als al deze maatregelen niet leiden tot het afgesproken resultaat, meldt de inspectie een zeer zwakke school bij de minister. De inspectie doet hierbij een voorstel over de gewenste maatregelen. De minister kan op basis van de melding overgaan tot bestuurlijke sancties en/of bekostigings sancties.

(Zeer) zwakke scholen: de beslisregels

Voor het beoordelen van de kwaliteit van het onderwijs heeft de inspectie beslisregels opgesteld. Alle inspecteurs gebruiken deze beslisregels. Het kan evenwel voorkomen dat er bij de beoordeling van een school redenen zijn voor de inspecteur om af te wijken van deze beslisregels. In zo'n geval legt de inspecteur deze redenen ter beoordeling voor binnen de inspectie. De redenen worden ook in het rapport vermeld.

Zoals uit onderstaande beslisregels blijkt, speelt het oordeel over de leerprestaties van de leerlingen een belangrijke rol bij de beslissingen over de toekenning van basistoezicht of aangepast toezicht. Niet op alle scholen kan de inspectie echter de leerprestaties op een verantwoorde manier beoordelen. Soms telt een school te weinig leerlingen, of zijn er van te weinig opeenvolgende jaren gegevens. Als de leerprestaties niet beoordeeld kunnen worden, dan neemt (het oordeel over) de kwaliteitszorg in de beslisregels de plaats in van de leerprestaties.

Primair onderwijs (po)

Basisonderwijs (bo)

Een basisschool is in de regel zwak wanneer uit onderzoek blijkt dat de leerprestaties van de leerlingen onvoldoende zijn. Meestal wil dat zeggen dat de eindresultaten over een periode van drie jaar onder de maat zijn. Een basisschool is zeer zwak als de eindopbrengsten in een periode van drie jaar onvoldoende zijn én het onderwijsleerproces of de zorg en begeleiding voor kinderen op belangrijke punten tekortkomingen vertonen. In dat geval zijn twee of meer zogenoemde normindicatoren onvoldoende. Zie voor de normindicatoren hoofdstuk 3 van deze brochure.

Speciaal basisonderwijs (sbo)

In het speciaal basisonderwijs zijn niet de leerprestaties leidend, maar of de school voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief bepaalt, de leerling volgt in zijn ontwikkeling en naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes maakt. Wanneer een school in het speciaal basisonderwijs hierop onvoldoende scoort én het onderwijsleerproces of de leerlingenzorg te kort schieten, dan is de school zeer zwak.

Dit laatste is het geval als:

- drie of meer normindicatoren onvoldoende zijn; of,
- de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde niet dekkend zijn voor de kerndoelen én de school de zorg niet planmatig uitvoert.

Voortgezet onderwijs (vo)

Voortgezet onderwijs (vo)

Bij het beoordelen van de opbrengsten in het voortgezet onderwijs kijken wij niet in de eerste plaats naar de school of vestiging als geheel, maar naar de opbrengsten per onderwijssoort (de afzonderlijke leerwegen binnen het vmbo, het havo en het vwo). Op die manier kan een onderwijssoort van een school zwak of zeer zwak zijn.

Als de resultaten per schoolsoort bekeken over de afgelopen drie jaar onvoldoende zijn, dan is de school zwak. De school is zeer zwak met onvoldoende opbrengsten én een onvoldoende voor twee of meer normindicatoren van het onderwijsleerproces of de zorg en begeleiding.

Praktijkonderwijs

Bij de beoordeling voor het praktijkonderwijs geldt dat het oordeel zwak wordt afgegeven als de school onvoldoende presteert op de onderstaande drie indicatoren:

- de leerlingen behalen het opleidingsniveau dat mag worden verwacht;
- de leerlingen ontwikkelen zich volgens een individuele route;
- de leerlingen functioneren naar verwachting in de vervolgopleiding of het werkveld.

3. De inhoud van het toezicht

Op het moment dat wij risico's of mogelijke tekortkomingen op een school constateren voeren wij onderzoek uit. Bij dat onderzoek maken wij gebruik van het zogenoemde waarderingskader. In het waarderingskader staat op welke punten wij de kwaliteit van het onderwijs kunnen beoordelen. Voor welke punten wij kiezen hangt af van de risico's die wij hebben gesignaleerd.

Wat beoordelen wij in het kwaliteitsonderzoek

In de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) staan de aspecten beschreven waarop een school voor primair of voortgezet onderwijs wordt beoordeeld. Zo staat in de wet dat wij de opbrengsten van een school beoordelen aan de hand van de leerresultaten en de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. Bij de inrichting van het onderwijs kijken wij naar het leerstofaanbod, de leertijd, het pedagogisch klimaat, het schoolklimaat, het didactisch handelen van de leraren, de leerlingenzorg en naar de toetsen, tests, opdrachten of examens. Daarnaast staat in de WOT dat wij in het toezicht ook de kwaliteitszorg van de school beoordelen.

Bovenstaande aspecten zijn in het waarderingskader uitgewerkt in indicatoren. Ze zijn geordend naar de kwaliteitsaspecten uit de WOT en vastgesteld in overleg met vertegenwoordigers van onderwijsorganisaties. De belangrijkste indicatoren samen vormen het kernkader. Dit kernkader is integraal opgenomen in dit hoofdstuk. In 2009 is het kernkader inhoudelijk vernieuwd op grond van onderzoek en gesprekken met vertegenwoordigers uit het onderwijs.

Kwaliteitsonderzoek is maatwerk. Afhankelijk van het soort risico dat uit de risicoanalyse naar voren komt, onderzoeken wij een school met een op maat gemaakte selectie van indicatoren.

Pas toe of leg uit

Wanneer een school vindt dat één of meer indicatoren geen recht doen aan de specifieke situatie van de school of aan het eigen schoolconcept, kan het bestuur dit aangeven. De inspectie hanteert het principe 'pas toe of leg uit'. Wij vragen de school de bewuste afwijkingen te onderbouwen en zich goed gedocumenteerd te verantwoorden over keuzes en resultaten.

Als wij van mening zijn dat de keuzes van de school niet in overeenstemming zijn met onze professionele opvattingen over de te leveren kwaliteit, dan beargumenteren wij dat in de rapportage over de school.

Kernkaders primair en voortgezet onderwijs

Hieronder staan de kernkaders voor het primair onderwijs en voor het voortgezet onderwijs integraal vermeld. Deze kernkaders zijn onderverdeeld in vijf domeinen: opbrengsten, onderwijsleerproces, zorg en begeleiding, kwaliteitszorg en wet- en regelgeving. Binnen de kernkaders zijn normindicatoren geselecteerd. Deze spelen een belangrijke rol bij het al dan niet toekennen van aangepast toezicht (zeer) zwakke kwaliteit. De normindicatoren zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Kernkader primair onderwijs

A. OPBRENGSTEN

Kwaliteitsaspect 1

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht

- 1.1* De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
 - 1.1.1 De taalresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.
 - 1.1.2 De rekenresultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.
- 1.2* De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.
- 1.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.
- 1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- 1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.

B. ONDERWIJSLEERPROCES

Kwaliteitsaspect 2

De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving

- 2.1* Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
 - 2.1.1 Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.

- 2.1.2 Bij de aangeboden leerinhouden voor rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.
- 2.2* De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.2.1 De leerinhouden voor Nederlandse taal worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.2.2 De leerinhouden voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.
- 2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.
- 2.4* De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.
- 2.5 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.
- 2.6 De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.

Kwaliteitsaspect 3

De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken

- 3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.

Kwaliteitsaspect 4

Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen

- 4.1 De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.3 Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.
- 4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.
- 4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.

Kwaliteitsaspect 5

De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteit efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken

- 5.1* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.
- 5.2* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.
- 5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

Kwaliteitsaspect 6

De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen

- 6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.

C. ZORG EN BEGELEIDING**Kwaliteitsaspect 7a**

De leraren volgen systematisch de vorderingen van de leerlingen

- 7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.

Kwaliteitsaspect 7b: specifiek voor sbo

De school begeleidt de leerlingen zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen

- S7.3 De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.
- S7.4 De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.

Kwaliteitsaspect 8

De leerlingen die dat nodig blijken te hebben, krijgen extra zorg

- 8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.3* De school voert de zorg planmatig uit.
- 8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.5 De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.

D. KWALITEITZORG

Kwaliteitsaspect 9

De school heeft een systeem voor kwaliteitszorg

- 9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- 9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.
- 9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- 9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- 9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- 9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.
- 9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.

E. WET- EN REGELGEVING

- N1 Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 13).
- N2 Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 12).
- N3 Door of namens het bestuur is het zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 19).
- N4 De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WPO, art. 8).

Kernkader voortgezet onderwijs

A. OPBRENGSTEN

Kwaliteitsaspect 1

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht

- 1.1* De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.
- 1.2* De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding.
- 1.3* De leerlingen van de opleiding behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.
- 1.4* Bij de opleiding zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.

B. ONDERWIJSLEERPROCES

Kwaliteitsaspect 2

De aangeboden leerinhouden zijn gericht op de brede ontwikkeling van leerlingen en de voorbereiding op vervolgonderwijs of arbeidsmarkt en samenleving

- 2.1* De aangeboden leerinhouden in de onderbouw voldoen aan de wettelijke vereisten.
- 2.2* De aangeboden leerinhouden in de bovenbouw zijn dekkend voor de examenprogramma's.
- 2.3* De school met een substantieel percentage taalzwakke leerlingen heeft bij alle vakken een aanbod aan leerinhouden dat past bij de talige onderwijsbehoeften van deze leerlingen.
- 2.4 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.
- 2.5 De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving.

Kwaliteitsaspect 3

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken

- 3.1 De uitval van geplande onderwijsactiviteiten blijft beperkt.
- 3.2 Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt.
- 3.3 De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.

Kwaliteitsaspect 4

Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen

- 4.1 De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.3 Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.

- 4.4* De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.
- 4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.
- 4.7* Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
- 4.8* De mentoren stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.

Kwaliteitsaspect 5

De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteit efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken

- 5.1* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.
- 5.2* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.
- 5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

Kwaliteitsaspect 6

De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen

- 6.1 De aangeboden leerinhouden maken afstemming mogelijk op de onderwijsbehoefte van individuele leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen.
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.

C. ZORG EN BEGELEIDING

Kwaliteitsaspect 7

De leraren volgen systematisch de vorderingen van de leerlingen

- 7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.

Kwaliteitsaspect 8

Leerlingen die dat nodig blijken te hebben krijgen extra zorg

- 8.1 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school tijdig de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.2* De school voert de zorg planmatig uit.

- 8.3 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.4 De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.

D. KWALITEITSZORG

Kwaliteitsaspect 9

De school zorgt systematisch voor behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs

- 9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- 9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.
- 9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- 9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- 9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- 9.6 De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten.
- 9.7 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.
- 9.8 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.

E. WET- EN REGELGEVING

- N1 Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24a en 24c).
- N2 Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24 en 24c).
- N3 Door of namens het bestuur is het vastgestelde zorgplan naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 10h).
- N4 Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en beide voldoen inhoudelijk aan de wettelijke vereisten (Eindexamenbesluit art. 31).
- N5 De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WVO art. 10, lid 2; 10b, lid 2; 10d, lid 2; 10f, lid 3a; 11c, lid 1b; 12, lid 5).

4. Andere vormen van inspectieonderzoek

Naast het hiervoor beschreven risicogerichte toezicht, krijgen scholen te maken met het themaonderzoek, het onderzoek voor het Onderwijsverslag en het vierjaarlijks bezoek.

Themaonderzoek

De inspectie rapporteert gevraagd en ongevraagd aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over ontwikkelingen binnen het onderwijs en geeft verklaringen voor haar bevindingen. Ieder jaar beschrijven wij de staat van het onderwijs in het Onderwijsverslag. Daarnaast publiceren wij de resultaten van themaonderzoeken. Zo geven wij een representatief beeld van het onderwijs en signaleren en belichten wij belangrijke thema's. Dat is niet alleen belangrijk voor de kwaliteit van het onderwijs, maar ook voor het onderwijsbeleid. Welke thema's wij onderzoeken hangt af van de maatschappelijke context, politieke vraagstukken en onderwijskundige ontwikkelingen. Het kan hierbij gaan om de kwaliteit van het onderwijs, maar ook om naleving van wet- en regelgeving. Wat wij per jaar onderzoeken staat in het Jaarwerkplan van de inspectie.

Themaonderzoeken voeren wij steekproefsgewijs uit. Het doel is niet om de kwaliteit van het onderwijs op een afzonderlijke school te beoordelen, maar om informatie te verzamelen ten behoeve van het landelijk beeld. Daarom koppelen wij de bevindingen niet in een schoolrapport, maar alleen mondeling terug.

Het bestuur en de school ontvangen geen afzonderlijk rapport, maar wel een thema-eindrapport met de bevindingen van alle deelonderzoeken samen. Afhankelijk van de aard van het themaonderzoek kan de school de eigen positie vergelijken met het landelijke beeld.

Onderzoek voor het Onderwijsverslag

Jaarlijks geeft de inspectie het Onderwijsverslag uit. Het Onderwijsverslag (OV) gaat in op de staat van het Nederlandse onderwijs in de verschillende sectoren en beschrijft de ontwikkeling van een aantal onderwijsthema's. Ten behoeve van het OV worden onderzoeken uitgevoerd: OV-onderzoeken.

In beginsel is het doel van een OV-onderzoek om informatie te verzamelen over een aantal (stelsel)indicatoren² ten behoeve van het Onderwijsverslag. Deze indicatoren hebben betrekking op het aanbod, de onderwijstijd, het didactisch

handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding en zorg, de resultaten, de ontwikkeling van leerlingen, de kwaliteitszorg en de naleving van wet- en regelgeving. De indicatoren kunnen na verloop van tijd wijzigen.

Daarnaast kunnen aan het OV-onderzoek activiteiten in het kader van een themaonderzoek worden toegevoegd (zie hiervoor de vorige paragraaf over het themaonderzoek).

Themaonderzoeken en OV-onderzoeken leiden nooit rechtstreeks tot aangepast toezicht voor kwaliteit. Dat vindt alleen plaats via de lijn van het reguliere, risicogerichte toezicht. Als tijdens een themaonderzoek blijkt dat één of meer onderzochte aspecten onvoldoende bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs op de school, dan nemen wij deze signalen mee bij de eerstvolgende risicoanalyse. Als de geconstateerde tekortkomingen erg groot zijn, kunnen wij ter plaatse beslissen over te stappen op een regulier kwaliteitsonderzoek. Uiteraard overleggen wij hierover met het bestuur.

Bij het niet naleven van wet- en regelgeving ontvangt het schoolbestuur een schriftelijke opdracht de wet alsnog na te leven.

Vierjaarlijks bezoek

Als er in een periode van vier jaar op een school (po) of onderwijssoort van een school (vo) geen aanleiding is voor een kwaliteitsonderzoek, noch voor een themaonderzoek of een OV-onderzoek, dan legt de inspectie een vierjaarlijks bezoek af. Dit bezoek vindt dus alleen plaats op scholen met basistoezicht. Zo'n bezoek leggen wij zowel aangekondigd als onaangekondigd af.

Bij dit vierjaarlijkse bezoek onderzoeken wij in beginsel de opbrengsten, de kwaliteitszorg en de zorg en begeleiding. Ook gaan wij na of de school de schoolgids, het schoolplan en het zogenoemde zorgplan van het samenwerkingsverband bij de inspectie heeft ingeleverd en of de school voldoet aan de wettelijk vastgelegde onderwijstijd. De invulling van het vierjaarlijks bezoek kan na verloop van tijd wijzigen afhankelijk van de ontwikkelingen in het onderwijsveld.

2 Het stelsel betekent in dit verband het geheel aan scholen van een bepaalde sector (dus primair of voortgezet onderwijs). Stelselindicatoren worden gebruikt om thema's binnen het gehele onderwijs van een bepaalde sector te onderzoeken en niet voor scholen individueel.

Contactadressen

Inspectie van het Onderwijs
hoofdkantoor

Postadres

Postbus 2730
3500 GS Utrecht
Telefoonnummer: 088 669 60 60
Faxnummer: 088 669 60 50

Bezoekadres

Park Voorn 4
3544 AC Utrecht

www.onderwijsinspectie.nl

Vragen door scholen

Scholen kunnen hun vragen stellen via het contactformulier op www.onderwijsinspectie.nl. Daarnaast beschikt de inspectie over een Loket Onderwijsinspectie dat u direct te woord staat; het telefoonnummer daarvan: 088 669 60 60.

Vragen door ouders en leerlingen

Ouders en leerlingen kunnen terecht bij Postbus 51. Algemene vragen over de inspectie, het onderwijs en scholen kunnen via www.postbus51.nl worden gesteld of via het gratis telefoonnummer: 0800 8051.

Centraal meldpunt vertrouwensinspecteurs

De vertrouwensinspecteur adviseert en ondersteunt leerlingen, docenten, ouders en andere betrokkenen bij klachten rond seksueel misbruik, seksuele intimidatie en ernstig fysiek of geestelijk geweld. Bij een vermoeden van seksueel misbruik is een school wettelijk verplicht contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur. Ook voor vragen of meldingen over discriminatie en radicalisering kunt u terecht bij de vertrouwensinspecteur.

De vertrouwensinspecteur is alleen voor vertrouwenskwesaties tijdens kantooruren bereikbaar op telefoonnummer 0900 111 31 11 (lokaal tarief).

Colofon

Publicatie

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Auteursrecht voorbehouden

Gehele of gedeeltelijke overneming of reproductie van de inhoud van deze uitgave op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking.

Productie

Afdeling Communicatie, Inspectie van het Onderwijs

Drukwerk

Koninklijke Broese en Peereboom, Breda

Uitgave

Exemplaren van deze publicatie zijn te bestellen bij Postbus 51.
Telefoonnummer 0800 - 8051 (gratis)
of via internet op www.postbus51.nl

Inspectierapport: 2009-26

Postbus 51 nummer: 22BR2009G026

ISBN: 978-90-8503-164-2

© september 2009

Deze publicatie staat ook op www.onderwijsinspectie.nl